

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Nostra prima conclusio proponitur, & probatur ratione prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

mutua per rationem terminandi, sed per rationem referendi, quia utrumque extremum refertur ad aliud: ergo non est necessarium ut relatio sit mutua, quod sit ratio terminandi, sed satis est esse rationem referendi in utroque extremo, quod verum esse potest, etiam si absolutum terminetur.

- 10 Tertio, si unum relativum terminaretur ad alterum, etiam ut relativum, sequeretur non posse unum cognosci, aut definiri nisi per alterum, quia non potest cognosci, neque definiri relativum, nisi per terminum; sed consequens est falsum: ergo & antecedens: probatur minor, quia loco nominis in definitione positi licet ponere suam definitionem, ut loco animalis positi in definitione hominis licet ponere vivens sensibile, quæ est eius definitio, dicereque homo est vivens sensibile rationale: ergo si Pater definitur per filium, dicemus Pater est, qui habet filium, & tunc loco filii licebit ponere definitionem eius quæ talis erit: filius est qui habet patrem, & ita definitio Patris erit, Pater est qui genuit eum, qui habet Patrem; in qua tria vitia committuntur; primum negationis, seu inutilis repetitionis, quia Pater ipse qui definitur in definitione repetitur; secundum est, quod ignotum per ignotius definiatur; nam dum Patrem definimus per filium, non solum æque ignotus est filius; sed minus notus; cum nihil de eo possumus cognoscere nisi per Patrem. Tertium, vitiosus quidam circulus, nam unum relativum definitur per alterum, & hoc idem per illud, quod est definire idem per semetipsum: nam si Pater definitur per filium, & rursus filius per Patrem à primo ad ultimum definiatur Pater per se ipsum; quod est contra Aristotelem 5. lib. met. c. 13. & 1. lib. de post. resolut. c. 3.

- 11 Tertia sententia asserit in omnibus relationibus, tam mutuis, quam non mutuis formalem terminum debere esse relativum, ita Caiet. 1. p. q. 13. art. 7. Hispanensis in 1. dist. 30. q. 1. notab. 3. quos sequitur Pater Fonseca in metaphys.

- 12 Duobus modis explicatur hæc sententia, primo à Caietano, qui ait, in relationibus non mutuis unum extremum esse relativum formaliter per relationem in se ipso intrinsece, & formaliter existentem; aliud vero non per relationem sibi inhaerentem intrinsece, sed per relationem existentem in alio; v. g. scientia, quæ mensurabilis dicitur refertur per relationem sibi inhaerentem ad obiectum, tanquam ad mensuram; obiectum vero, quod mensura dicitur, refertur ad scientiam non per relationem sibi inhaerentem: sed per eandem relationem existentem in scientia; sicut Deus refertur ad creaturam, non per relationem existentem in ipso: sed per relationem existentem in creatura.

- 13 Probatur ex Arist. 5. met. c. 15. hic modus Caietani, nam Philosophus expresse asserit in relativis tertij generis, quæ sunt mensura, & mensurabile unum referri per relationem, quam in se habet, alterum vero per relationem, qua aliud refertur ad ipsum.

- 14 Secundo modo explicatur à Fonseca, qui asserit; extremum illud in quo non est relatio realis terminare relationem realem alterius extremi, non per eandem illius relationem; sed per relationem propriam, non realem; sed rationis, quia ut ipse inquit eo ipso quod scientia refertur per relationem realem mensurabilis ad obiectum, acquirit obiectum novam commensurationem, &

correspondentiam cum illa ratione, cuius commensurationis debita est ei denominatio relativa mensuræ, & cum non possit eam habere realem, habebit eam per rationem

SVBSECTIO II.

Nostri prima conclusio proponitur, & probatur ratione prima.

Prima conclusio: aliquæ relationes mutuas terminantur ad relativum formaliter. Ut intelligatur hæc conclusio, adverte Petrum quatenus est substantia absoluta, v. g. dicere relationem identitatis ad substantiam absolutam Pauli, quam relationem etiam dicit, quatenus est homo, ex eo quod Petrus, & Paulus sint eiusdem speciei; itaque in substantia, & essentia Petri dantur duo (sive ratione, sive à parte rei distincta) absolutum nimirum esse hominis, & relatio identitatis ad Paulum; sicut in ipso Paulo datur, & esse hominis absolutum, & alia similis, aut eiusdem rationis relatio; per quam Paulus refertur ad Petrum propter convenientiam, quam habent in esse hominis; quo posito sic argumentor.

Primo, quia Petrus, v. g. ex eo quod sit eiusdem speciei cum essentia Pauli, dicit relationem identitatis ad substantiam Pauli; sed substantia Petri quatenus est esse absolutum hominis non est eiusdem speciei; sed potius diversæ rationis respectu relationis identitatis, quæ est in Paulo, per quam refertur Pauli substantia ad substantiam Petri; ergo licet Petrus referatur per relationem identitatis, & similitudinis ad substantiam Pauli, nihilominus dicit relationem diversitatis, & disconvenientiam; per eamque refertur substantia absoluta hominis Petri formaliter ad relationem identitatis, quæ est in Paulo: maior est evidens, ut ex se patet.

Minor est clara; nam ea quæ sunt diversorum prædicamentorum non sunt similia: sed potius diversæ rationis, ut verbi gratia substantia, quantitas, qualitas, & relatio non similia in essentialibus: sed potius dissimilia sunt, & diversæ rationis, quia ad diversa prædicamenta pertinent; item substantia absoluta, & modus accidentalis sunt diversæ rationis, & non sunt similes in essentia; atque substantia, & essentia absoluta Petri, & relatio quæ datur in substantia Pauli pertinent ad diversa prædicamenta, quia illud ad prædicamentum substantiæ, hoc ad prædicamentum relationis, quæ est modus accidentalis, pertinet: ergo substantia, & essentia absoluta Petri non est similis, sed potius diversæ rationis cum relatione identitatis, quæ est in substantia Pauli.

Prima consequentia sic demonstratur, quia 19 omne quod est dissimile, disconveniens, & diversæ rationis respectu alicuius refertur ad illud per relationem dissimilitudinis, & disconvenientiæ; sed essentia absoluta Petri quatenus homo, est dissimilis, disconveniens, & diversæ rationis respectu relationis identitatis, quæ est in substantia, & Paulo, ut nuper probavi: ergo substantia, & essentia absoluta Petri quatenus homo est, refertur ad relationem identitatis, quæ est in Paulo per relationem dissimilitudinis, & disconvenientiæ. Itaque sine dubio in Petro datur duplex relatio

Quæst IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 747

relatio, alia identitatis, & similitudinis ad substantiam Pauli; & ad ipsum Paulum quatenus homo est eiusdem speciei cum ipso Petro, alia dissimilitudinis, diversitatis, & disconvenientiae, non ad substantiam, & essentiam Pauli quatenus est homo, sed ad relationem identitatis, quæ est in Paulo.

Confirmatur, ideo substantia Petri refertur formaliter per relationem disconvenientiae, dissimilitudinis, & diversitatis ad actionem, quæ oritur à Paulo ad figuram, ad ubi, situm, &c. quia substantia Petri ex eo quod substantia sit, est dissimilis, disconveniens, & diversæ rationis ab illis entitatibus, quia modi accidentales sunt sed etiam relatio identitatis, quæ est in substantia Pauli, est modus accidentalis, & entitas Petri est substantia: ergo entitas Petri est dissimilis, disconveniens, & diversæ rationis ab illa relatione identitatis, quæ est in Paulo: ergo substantia Petri refertur ad relationem identitatis, quæ est in Paulo per relationem dissimilitudinis, disconvenientiae, & diversitatis. Item quia non solum substantia Petri est diversæ rationis, & dissimilis relationi identitatis, quæ est in Paulo, quia illa est substantia, & hæc accidens, illa res, hæc modus, sed etiam quia substantia Petri est entitas absoluta, & relatio identitatis, quæ est in Paulo, est respectus formaliter: absolutum enim, & respectivum formaliter sunt dissimilia, disconvenientia, & diversæ rationis habentem; illa enim quorum unum habet unam rationem, & aliud non habet illam, sed diversam, sunt dissimilia, & disconvenientia: v. g. paries, qui habet albedinem, est dissimilis aut disconveniens parieti habenti ceruleum, aut viridem colorem; sed entitas absoluta Petri non habet in se rationem respectus formaliter, quia ipsa substantia Petri non est relatio formaliter; relatio autem identitatis, quæ est in Paulo, essentialiter est respectus, & ordo: ergo substantia Petri distinguitur essentialiter à relatione identitatis, quæ est in Paulo: ergo sunt dissimilia in essentijs, disconvenientia, & diversæ rationis: ergo talis substantia refertur relatione dissimilitudinis, & diversitatis ad relationem identitatis, quæ est in Paulo, quia non est maior ratio quare substantia Petri refertur relatione diversitatis ad alios modos, qui sunt in Paulo, & non refertur ad relationem identitatis, quæ est etiam modus; imo ut iam dixi, maior ratio datur ad talem relationem respectu identitatis, quam respectu aliorum modorum absolutorum.

A priori sic probatur, quia substantia Pauli quando non existeret Paulus, & relatio identitatis in ipso, neque referebatur ad substantiam Pauli per relationem similitudinis, quia non existente Paulo non erat similis illi, neque erat dissimilis, aut diversus relationi identitatis, quæ est in Paulo, & existente de novo substantia Pauli, item de novo existente relatione identitatis illius, substantia Petri est similis, & conveniens cum substantia Pauli, & est dissimilis, & disconveniens cum relatione identitatis existente in Paulo, & quia conceptus similis est relativus ex eo quod sit ad aliud, & non ad se, nihil enim respectu sui ipsius est simile, sine dubio per relationem similitudinis refertur ad substantiam Pauli.

Sed sine dubio in omnium sententia conceptus R. P. Ideph. de Peñaſiel Theol. Schol. Tom. I.

dissimilis, disconveniens, & diversus est ad aliud, quia nihil respectu sui ipsius est diversus, dissimilis, & disconveniens: ergo relativus formaliter; sed quidquid est relativum formaliter refertur per relationem ad illud, respectu cuius est relativum: ergo conceptus diversus, dissimilis, & disconveniens refertur per relationem disconvenientiae, dissimilitudinis, & diversitatis formaliter ad illud, respectu cuius est dissimilis, & diversus, sed substantia Petri quatenus substantia absoluta est, & quatenus homo essentialiter est diversa, dissimilis, & disconveniens cum relatione identitatis, quæ est in Paulo, quia est accidens, modus, & relatio: ergo substantia Petri refertur formaliter per relationem dissimilitudinis, disconvenientiae, & diversitatis ad relationem, seu respectum identitatis quæ est in Paulo. Tunc sic, illud ad quod alterum refertur formaliter per relationem, est terminus formalis illius relationis; v. g. ideo nigredo est terminus formalis relationis dissimilitudinis in albedine existentis, quia albedo refertur formaliter per illam relationem dissimilitudinis ad nigredinem: sicut brutum, aut irrationale est terminus formalis relationis disconvenientiae, aut diversitatis, quæ est in rationali, quia rationale refertur per talem relationem formaliter ad brutum; sed substantia Petri refertur formaliter per relationem disconvenientiae, & diversitatis ad relationem identitatis, quæ est in Paulo; sicut refertur per relationem similitudinis, & convenientiae ad substantiam ipsam Pauli: ergo relatio identitatis quæ est in Paulo, est terminus formalis relationis disconvenientiae, per quam refertur Petrus ad talem relationem, sicut ipsa substantia Pauli est terminus formalis relationis convenientiae, & identitatis per quam refertur substantia Petri ad talem substantiam Pauli.

Ratio à priori ab omnibusque recepta horum omnium est, quia illa est ratio terminandi formaliter, seu quæ terminat formaliter in aliquo, per quam redditur proxima causa, ob quam res est talis, ut ad ipsam alia referri possit: sicut illa est ratio fundandi formaliter, per quam redditur convenienter proxima causa, ob quam talis res habet relationem ad aliam, & respicit illam; sed proxima causa, ob quam ad Petrum refertur Paulus per relationem diversitatis, & Petrus ad Paulum per relationem disconvenientiae est relatio, quæ datur in Paulo, quia si non esset illa relatio, non referretur relatione diversitatis Petrus ad Paulum; sicut tota causa, quare referatur Petrus ad Paulum, est substantia ipsa Pauli per relationem similitudinis, & identitatis: ergo relatio existens in Paulo est terminus formalis relationis diversitatis existentis in Petro: sicut è contra substantia ipsa Pauli est terminus formalis relationis similitudinis, & identitatis per quam refertur Petrus ad Paulum.

SVBSECTIO I.

Aliqua solutiones Adversariorum refutantur.

Dices, relationem identitatis existentem in Paulo materialiter, & non formaliter quatenus relatio est, esse terminum relationis disconvenientiae

A a a a a venientiae

venientie existens in Petro, si autem queratur a te, quare talis relatio identitatis, quatenus relatio formaliter non sit terminus relationis diversitatis, per quam refertur Petrus ad Paulum: respondes, quia terminare formaliter non est actu refertur in tali relatione.

25 Contra: ergo genitum in tua sententia non est formaliter terminus paternitatis: sed hoc est falsum: ergo illud, ex quo sequitur; illud antecedens sic patet, quia non est idem esse genitum, & actu terminare paternitatem, nam esse genitum est esse substantiale intrinsecum productum à Patre constitutum in esse geniti per generationem effluentem à Patre efficientem intrinsece illud esse Petri geniti.

26 Et esse actu terminum seu actu terminare in genito relationem prædicamentalem paternitatis est denominatio extrinseca accidentalis proveniens in genere cause formalis extrinsece ab ipsa relatione paternitatis, quæ terminatur ad ipsam; sed esse intrinsecum substantiale productum in Petro non est denominatio extrinseca à relatione.

27 Quod sic evidenter demonstratur: nam esse genitum substantiale præsupponitur ad ipsam relationem paternitatis, quia postis generante, & genito resultat relatio paternitatis in Patre; unde genitum est causa ut resultet relatio paternitatis in generante; causa autem est prior natura suo effectui; sed actu terminare in genito relationem paternitatis nullo modo præsupponitur ad relationem paternitatis: sed potius subsequitur ad illam, quia est effectus formalis extrinsecus illius, & ideo est vera hæc causalis, ideo genitum terminat actu relationem paternitatis, quia actu Pater refertur per illam ad genitum: ergo esse genitum, & actu terminare non sunt idem formaliter: ergo esse genitum in tua sententia non erit terminus formalis paternitatis; atqui est vere, & formaliter terminus illius: ergo falsum est dicere, ideo paternitatem non esse formaliter terminum, quia relatio identitatis existens in Paulo non est ipsum actu terminare: unde falsa est solutio adversariorum.

28 Secundo contra evidenter, quia quando querimus, Vtrum una relatio sit terminus formalis, non querimus, ut optime ait P. Suarez de formali denominatione termini, ut actu terminantis; sed de ratione, seu forma quæ in ipsa re, quæ est terminus requiritur, ut sit apta ad terminandum: nam sub priori ratione esse terminum, seu terminare, non est aliquid intrinsecum in re terminante: sed ut iam dixi, est denominatio extrinseca sumpta ex eo quod aliud tendat in ipsam; sicut parietem esse visum est denominatio extrinseca in ipso à visione: nam idem est videri, quod actu terminare visionem, nihilominus tamen prærequiritur in pariete aliqua forma, qua constituitur aptus ad terminandam visionem; sic ergo intelligendum est de termino relationis, dicetur enim actu terminare solum, quia respicitur ad relationem, sed consequens ad illam: unde ad quæstionis titulum, & ad dubium præsens est per accidens, superflua, & impertinens, cum hic solum interrogemus de termino antecedente ad relationem; ex cuius positione posterioritate nature resultat relatio, in quo omnes conveniunt: (unde etiam impertinens, & per acci-

dens est ad quæstionem, Vtrum distinguatur vel non, actu terminare ab actu refertur in eadem relatione) necessario vero supponitur in termino aliqua ratio, & quasi causa formalis, ob quam est terminativus relationis, quia non omne ens potest terminare quancunque relationem: ergo in vnoquoque requiritur propria aliqua ratio, ob quam est natum terminare hanc, vel illam relationem; hanc ergo rationem terminandi in præfenti inquirimus, quæ sine dubio est relatio identitatis formaliter, quia ipsa ex eo quod sit modus relativus formaliter potest terminare relationem diversitatis, quæ est in substantia Petri, quatenus talis substantia est absoluta formaliter; unde ratio terminativa, de qua loquimur, non est actualis terminatio, cum illa ratio sit entitas intrinseca, & hæc sit denominatio extrinseca: ergo non recte procedit adversarius, dum ait, ideo relationem non esse terminum formaliter, quia actu terminare, non est actu refertur formaliter; sicut male diceret qui affirmaret albedinem non esse terminum formalem similitudinis alterius albedinis, quia esse albedinis, & actu terminare non sunt idem: unde si hæc responsio nullo modo recta similiter erit mala hæc, quam tribunt adversarii, quia certe procedit ex ignorantia tituli quæstionis, nam in hac quæstione solum queritur, Vtrum sicut ens absolutum per suam entitatem terminat relationem alterius, & est id ad quod alterum per relationem refertur, ita detur aliqua relatio, quæ per suam entitatem modalem relativam sit id, ad quod aliud referatur per relationem; nos autem dicimus dati talem relationem, quia relatio identitatis, quæ est in Paulo, per suam entitatem modalem respectivam terminat relationem diversitatis, quæ est in Petro, quia est id per suam entitatem relativam, quod respicit Petrus, & ad quod refertur substantia absoluta Petri per relationem diversitatis, & disconvenientiam; quia Petrus quatenus substantia est dissimilis, & diversus, aut disconveniens à relatione identitatis, quæ est in Paulo formaliter, quia talis relatio est modus accidentaliter, saltem prædicamentaliter quod est certissimum, ac verissimum, ac proinde falsa est, & nullius momenti evasio adversariorum.

Tertio evidentiarius sic demonstro, quia certum est apud omnes adversarios in divinis vnam relationem esse terminum formalem alterius; atqui non sunt idem formaliter in relatione divina, hæc munera nimirum actu terminare alteram relationem, & refertur ad illam, quia terminare est quasi denominatio extrinseca proveniens ab altera relatione, & refertur in intrinsecum in ipsa relatione, in paternitate enim terminare actu relationem filij provenit à relatione filiationis quasi extrinsece formaliter; refertur autem paternitatem ad filium non provenit extrinsece à relatione filiationis: sed est intrinseca personalitas Patris: ergo licet in relatione identitatis, quæ est in Paulo non sint idem formaliter actu terminare, & refertur bene poterit relatio identitatis quatenus relatio formaliter esse terminus alterius relationis.

Urgeo amplius, quia nulli dubium est, distinguere formaliter actu refertur, & actu terminare, & ideo omnes hoc supponunt tanquam certum, & nihilominus gravissime inter Doctores con-

Quaest. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 749

trovertitur an terminus formalis relationis sit respectivum, vel absolutum: ergo non in hac solutione, sed in alio vertitur cardo huius quaestionis, alias nulla daretur quaestio, sed potius funditus tolleretur dubitatio illius: ergo inepte procedant adversarii hanc solutionem tribuentes.

Pauli, talis relatio esset sine termino formaliter: sed hoc est summum absurdum, & impossibile: ergo illa relatio habet pro termino formali relationem identitatis; minor est certa, quia omnis relatio petit necessario terminum formalem, & relatio praedicamentalis petit terminum actu existentem formalem, quia nisi positus termino, & fundamento non resultat relatio praedicamentalis.

Maiores sic demonstratur primo, quia in substantia Pauli datur entitas absoluta illius, & relatio identitatis solum (ad quod supponamus, sive naturaliter, sive supernaturaliter destrui omnia accidentia, & modos, quae sunt in Paulo, praeter substantiam, & relationem identitatis: sed entitas, & substantia absoluta Pauli non potest terminare formaliter relationem disconvenientiae, quae existit in Petro, quia ut supra diximus, entitas substantialis absoluta Pauli est terminus formalis relationis identitatis, & convenientiae, quam dicit Petrus ad Paulum: ergo non potest esse eadem simul terminus disconvenientiae, & dissimilitudinis, alias quod est conveniens alteri sub eadem ratione formali, quae convenit cum altero, disconveniret cum ipso & non conveniret: unde idem respectu eiusdem conveniret, & non conveniret sub eadem ratione, & sic idem esset capax duarum contradictoriarum quae simul essent verae, & sic idem esset, & non esset simul contra primum, & evidentissimum omnium principium: sed entitas substantialis absoluta Pauli sub ratione absoluta substantiali convenit cum entitate absoluta substantiali Petri: ergo sub eadem ratione non potest disconvenire, aut non convenire cum ipsa: ergo non potest entitas Pauli substantialis, & absoluta terminare relationem disconvenientiae, & diversitatis, quam dicit substantia Petri.

Atqui in ipsa substantia Pauli non est aliud, quod possit terminare talem disconvenientiam, nisi relatio identitatis, quae est in ipso: ergo illa est terminus formalis relationis disconvenientiae, quae datur in Petro: sed per vos terminus relationis disconvenientiae non est talis relatio identitatis: ergo nullus est terminus talis relationis; patet haec consequentia, quia in Paulo solum dantur duo, & nihil amplius praeter illa, ut supponimus; sed substantia nullo modo potest esse terminus relationis disconvenientiae, ut probatum est, & relatio identitatis per vos non est terminus formalis illius: ergo nihil est, quod possit esse terminus talis relationis: ergo talis relatio existit sine termino formali.

Secundo sic demonstratur eadem maior, quia licet substantia Petri habeat relationes diversitatis ad accidentia, & modos omnes, qui existunt absoluti in Paulo, per quas constituitur in esse diversi formaliter, non solum habet illas relationes diversitatis ad omnes relationes, quae reperiuntur in Paulo; quia non solum substantia absoluta Petri est dissimilis, disconveniens, & diversa ab accidentibus, & modis absolutis quae sunt in Paulo, sed etiam a modis relativis, quatenus talibus, qui existunt in Paulo, quia absolutum in quantum absolutum, dissimile, & diversum est formaliter a modo relativo in quantum relativus est formaliter: sed id, ad quod aliud dicit relationem formaliter est terminus formalis illius relationis: ergo non solum modi absoluti, & accidentia, quae existunt

A a a a 2 in

31 Quarto iterum sic impugno a priori adversarios, quia in tantum est terminus relationis disconvenientiae quae datur in Petro relatio identitatis, quae existit in Paulo, in quantum substantia Petri non convenit cum tali relatione identitatis in ratione absoluti substantialis: sed in tantum non convenit cum identitate in illa ratione in quantum est relatio formaliter: ergo in tantum identitas est terminus relationis disconvenientiae, quae est in Petro, in quantum est relatio formaliter. Maiores sic probatur. In tantum rationale est terminus formalis relationis disconvenientiae, quam dicit brutum ad ipsum, in quantum rationale non convenit cum brutum in ratione principij discursus, quia adaequata ratio, & causa relationis diversitatis est non convenientia duorum: ita illa, quae fuerint non convenientia formaliter, sine terminis, & fundamentum relationis diversitatis. Minor sic probatur, in tantum relatio identitatis non convenit cum entitate absoluta Petri sub ratione absoluta, in quantum repugnat illi talis ratio absoluta, & est incapax habendi illam: sed in tantum illi repugnat, & est incapax illius, in quantum est relatio formaliter: ergo. Maiores sic probatur, & equus, & homo disconveniunt, seu non conveniunt in ratione rationalis, quia equo in quantum tali repugnat rationalitas, quae convenit homini; sed relationi quatenus tali formaliter repugnat esse absolutum substantiale: ergo in tantum disconvenit relatio identitatis cum substantia Petri in esse absoluto, in quantum relationi repugnat esse absolutum substantiale, quod est in Petro.

32 Minor probatur, quia relatio nihil aliud est, quam ens accidentale, modale, respectivum formaliter; sed non repugnat illi esse absolutum ratione entis, aut accidentis aut modi, cum vbi, & actio sint entia accidentalia modalia, & nihilominus sunt absoluta: ergo ratio absoluti repugnat illi solum ratione ultimi praedicati, respectivi nimirum formaliter, sicut esse inhilabile non repugnat homini formaliter ratione entis per se, & animalis, alias etiam equo, qui est ens per se animal repugnaret inhilabilitas, quod est falsum: unde repugnat inhilabile homini propter aliam rationem, quae est in equo, & repugnat homini: ergo similiter relationi, quatenus tali repugnabit esse absolutum: ergo relatio, ut relatio formaliter, & quatenus talis, est disconveniens cum entitate absoluta Petri, vbi, & caeterorum entium absolutorum sive substantiarum, sive accidentium: ergo relatio identitatis quae est in Paulo respectu Petri, & quae est in vno vbi respectu alterius, quatenus relatio formaliter terminat relationem disconvenientiae, quam dicit Petrus ad talem relationem, & vbi, & caetera: ergo iam una relatio est terminus formalis alterius.

33 Ultimo sic argumentor contra illam solutionem, quia si relatio disconvenientiae vel dissimilitudinis, de qua loquimur, quae existit in substantia Petri, non haberet pro termino formali relationem identitatis quae datur in substantia

R. P. Alph. de Penafiel Theol. Schol. Tom. I.

in Paulo sunt termini formales relationis diversitatis, & disconvenientiae quæ existit in Petro, sed etiam modi relativi quatenus relativi sunt formaliter; sed relatio identitatis, quæ est in Paulo est modus relativus quatenus relativus est formaliter: ergo refertur ad illum formaliter substantia Petri relatione diversitatis, quia substantia Petri, quatenus absoluta differt à relatione identitatis, quæ est in Paulo, quatenus relatio est, & est diversa ab illa; sed omne diversum, & differens formaliter non est absolutum sed relativum, quia est ad aliud: ergo substantia Petri quatenus absoluta est relativa respectu relationis identitatis Pauli: ergo refertur ad illam formaliter, quia omne relativum quatenus tale refertur ad id respectu cuius relativum est formaliter: ergo talis relatio identitatis, quæ est in Paulo est terminus formalis relationis diversitatis, quæ est in Petro; sed per vos talis relatio identitatis non est terminus relationis disconvenientiae, quæ est in Petro: ergo nullum terminum habet talis relatio.

37 Vergetur, quia relatio diversitatis cum vno solum debet referri formaliter ad illud respectu cuius relatio diversitatis est: v.g. quia Petrus dicit relationem diversitatis, quatenus substantia ad albedinem Pauli non potest talis relatio referri, nisi solum ad albedinem, quia ipsa sola est diversitas formalis substantiæ Petri cum albedine, & idem est de diversitate cum quantitate, aut respectu quantitatis; sicut idem contingit in diversitate omnium modorum absolutorum, quæ solum potest terminari ad modos absolutos, & non ad accidentia realia, quia specificatur à modis absolutis, & habet totum suum esse in ordine ad illos, quia sunt respectus formales ad ipsos; sed Petrus ex eo quod sit substantia absoluta est diversus formaliter, & dissimilis relationibus quatenus relationes sunt: ergo est talis formaliter per diversitatem, & dissimilitudinem respectu illarum; sed diversitas, & dissimilitudo formalis sunt relationes formaliter: ergo Petrus quatenus diversus, & dissimilis formaliter relationibus existentibus in Paulo dicit relationes dissimilitudinis, & diversitatis formaliter ad illas: ergo tales relationes solum possunt habere pro terminis formalibus relationes quatenus relationes sunt: ergo relatio quatenus relatio est terminus formalis alterius relationis.

38 Unde si per vos tales relationes non possunt esse termini formales relationum disconvenientiae, & dissimilitudinis, quæ sunt in Petro, tales relationes existentes in Petro nullum terminum habebunt à parte rei, non has relationes existentes in Paulo, ut vos dicitis non aliud, præter illas, quia relatio vnius non potest respicere aliud, ex eo quod specificetur à proprio termino: ergo.

39 Confirmatur ultimo, quia relatio est talis formaliter in quantum est entitas in actu exercito referens, & ordinans vnum ad aliud, seu in quantum est ratio formalis referendi; sed in quantum actu refert fundamentum ad terminum, & in quantum est ratio formalis referendi prædicamentali-ter, disconvenit ab entitate absoluta Petri distinguitur ab illa, & differt ab eadem: ergo in quantum est relatio formaliter, est terminus formalis relationis disconvenientiae, dissimilitudinis, & differentiae. Maior est ipsa luce clario; minor supra demonstrata manet, quia relatio quatenus actu refert, non est absolutum prædicatum: ergo

distinguitur, disconvenit, & differt ab illo. Consequentia prima sic probatur; quia ille est terminus formalis relationis disconvenientiae, differentiae, & distinctionis alicuius, quod fuerit disconveniens, differens, & distinctum ab illo; sed relatio in actu exercito, & quatenus refert substantiam Pauli ad substantiam Petri est disconveniens, differens, & distincta à substantia absoluta Petri: ergo relatio, quæ existit in Paulo formaliter ut talis, & quatenus est ratio referendi formaliter, est terminus formalis relationis differentiae, distinctionis, & disconvenientiae quæ existit in Petro.

Nec obstat dicere relationem identitatis, quæ est in Paulo respectu Petri, esse convenientiam cum Petro ut quo.

Non enim hoc obstat primo, quia licet relatio identitatis quæ est in Paulo, conveniat ut quo cum Petro, ex eo quod sit convenientia formalis Pauli cum Petro in quantum Paulus qui est eiusdem speciei cum Petro, & convenit cum ipso in specie, refertur per illam ad Petrum, nihilominus ut quod est disconveniens talis relatio identitatis cum substantia Petri differt ab illa, distinguitur, & diversificatur ab ea propter multas rationes, videlicet quia est accidens, modus, & relatio formaliter: ergo substantia Petri est diversa ut quod, distinguitur, & differt formaliter à tali relatione: ergo respicit illam formaliter, quia omne quod est diversum ab alio, respicit illud formaliter, ut iam dixi: ergo talis relatio existens in Paulo licet ut quo conveniat cum Petro, quia ut quod disconvenit cum ipso, erit terminus formalis, differentiae, disconvenientiae, & distinctionis, quæ est in Petro.

Secundo, quia in Paulo filio Petri datur relatio filiationis, quæ nec ut quo, nec ut quod convenit cum substantia Petri patris Pauli; (quia nullo modo est convenientia, cum non sit relatio identitatis, aut similitudinis, nec convenientia) sed potius disconvenit, differt, & distinguitur ut quod, quia est accidens, modus, & relatio; imo & opponitur substantia Petri, quatenus generat Paulum: ergo saltem relatio filiationis erit terminus formalis relationis disconvenientiae, dissimilitudinis, & differentiae quæ datur in Petro.

SUBSECTIO II.

Alie rationes ad probandam nostram conclusionem ponuntur.

Secundo principaliter sic arguuntur; omnis effectus productus ab aliqua causa est terminus formalis relationis causæ producentis; sed relatio filiationis quatenus relatio formaliter est effectus dimanans à genito, posito generante, qui est terminus illius: ergo talis relatio filiationis, quatenus relatio formaliter est terminus relationis, quæ datur in genito, tanquam in principio à quo dimanat talis relatio: ergo iam una relatio formaliter est terminus alterius.

Dices, in eo casu filiationem materialiter se habere ut relationem, ac proinde non terminare formaliter ut talem.

Sed contra, quia ut dixi supra, relatio in tantum est formaliter relatio, in quantum est ratio referendi formaliter, sed in quantum est ratio referendi

Quæst. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 751

ferendi formaliter terminat relationem causæ à qua dimanat: ergo non materialiter, sed formaliter una relatio est terminus alterius; maior est certa, minor sic probatur; quia in quantum est ratio referendi non est à se sed ab alio; sed in quantum est ab alio, terminat relationem illius, à quo est: ergo in quantum est formaliter ratio referendi terminat relationem causæ, à qua dimanat. Maior est evidens, quia relatio filiationis, quæ est in Paulo, quatenus est ratio referendi Paulum ad Petrum, non est divina, & increata filio, sed potius est creata formalissime: sed omne creatum quatenus est creatum, est ab alio formaliter, & non à se (præcipue in sententia Patris Suarez, qui ait eo modo transcendere rationem creati ut sic vltimas differentias creaturæ, ratione cuius formalissime prædicatur esse creatum de illis; sicut divinitas transcendit relationes divinas, & formalissime prædicatur de vltimis differentijs illarum): ergo filio quatenus est ratio referendi formaliter non est à se, sed ab alio; minor sic probatur, quia filio in tantum terminat relationem causæ, quæ est in genito, à quo dimanat, in quantum est effectus dimanans ab ipso; sed effectus in quantum effectus est ab alio formaliter: ergo in tantum terminat relationem causæ, in quantum est ab alio formaliter.

47 Confirmatur, quia filio quatenus filio dimanat à genito; sed filio quatenus filio est relatio formaliter: ergo filio quatenus est relatio formaliter dimanat à genito: patet maior, quia filio in tantum dimanat à genito, in quantum genitum debet relative opponi Patri: sed relatio oppositio geniti cum Patre est filio formaliter: ergo filio in quantum filio dimanat à genito, præcipue quia filio in quantum filio dependet à genito in fieri posito generante; sed dependentia in fieri relationis à suo fundamento est dimanatio illius: ergo filio ut filio dimanat à genito; sed id quod dimanat formaliter est terminus relationis principij, à quo dimanat; v. g. aquæ frigiditas est terminus formalis relationis, quæ datur in aqua, tanquam in principio, & causa à qua fluit frigiditas, quia frigiditas in quantum frigiditas dimanat ab aqua formaliter; sed filio quatenus filio dimanat à genito formaliter: ergo est terminus formalis relationis geniti ad ipsam.

48 Vgetur, quia in genito datur duplex formalitas, quatenus illud est principium à quo dimanat filio: prima est principij à quo dimanat aliquid, & huic formalitati correspondet in filiatione ratio effectus dimanantis; alia formalitas est fundamenti, posito termino; nam genitum, posito generante, non est quomodo locum; principij à quo dimanat, sed formaliter est fundamentum posito formali termino; sed huic formalitati debet necessario correspondere formaliter, non quomodo locum effectus dimanans, sed potius talis effectus, id est relatio, seu respectus dimanans, quia à fundamento posito termino formaliter non potest dimanare, nisi relatio, quatenus relatio est; sicut in fundamento, posito termino, quatenus tali formaliter, non potest fundari nisi relatio, quatenus relatio est formaliter; quod patet manifeste, quia à parte rei non datur medium inter absolutum, & respectivum formaliter; quia omne quod est, aut est à se, vel ad aliud immediate, quia est talis divisio per terminos quasi virtualiter contradicto-

rios: sed fundamento, posito termino non correspondet absolutum dimanans, quia absolutum dimanans non petit coexistentiam fundamenti cum termino, ut experientia ipsa patet: ergo formaliter correspondet entitas relativa tanquam effectus dimanans, vel tanquam forma inherens in tali fundamento: ergo tale fundamentum posito termino refertur ut principium formaliter ad relationem quatenus relatio est; siquidem principium producatum quatenus talis est formaliter; sed effectus, seu ratio dimanans, aut producta per dimanationem à tali principio de quo loquimur, non est absolutum, sed formalissime relatio: ergo fundamentum posito termino refertur ad relationem formaliter, tanquam principium à quo dimanat relatio formaliter ut talis.

Tertio principaliter sic argumentor. Ille est 49 terminus formalis alicuius relationis, qui est concausa cum fundamento, ut resulet relatio in fundamento; sed relatio identitatis, quæ datur in substantia Pauli, quatenus formaliter relatio est, est concausa cum entitate absoluta Petri ut resulet in ipsa substantia Petri relatio diversitatis, & disconvenientiæ in ratione absoluti respectu talis relationis identitatis; ergo relatio identitatis, quæ datur in Paulo quatenus relatio formaliter, est terminus relationis disconvenientiæ, & diversitatis in esse absoluti, quæ datur in substantia Petri.

Maior est certa in sententia adversariorum; 50 nam posito fundamento, & termino formali, resultat relatio in fundamento, quia fundamentum & terminus sunt causæ resultantiæ relationis, ita ut fundamentum sit causa quasi efficiens, quia ab ipso dimanat, & in ipso existit relatio, & terminus sit causa specificativa quæ solet dici, aut causa formalis extrinseca, aut finalis relationis; unde terminus formalis in sententia P. Suarez non solum est conditio, sine qua non: sed potius propria causa extrinseca specificativa, & motiva resultantiæ relationis in fundamento, quod late tractat P. Suarez 2. tomo mei. in prædicam. relationis: ergo terminus formalis est concausa cum fundamento, ut resulet relatio in fundamento.

Minor præcipua, in qua est difficultas, sic demonstratur, quia præciso quocunque alio per intellectum, & conceptis solum substantia absoluta Petri, & relatione identitatis, quæ existit in substantia Pauli, tales entitates, quatenus una est absoluta, & alia relatio, disconveniunt formaliter, quia maxime differt substantia Petri, quatenus substantia, & in quantum absoluta à relatione identitatis, quatenus illa est modus accidentalitatis, & respectivus formaliter; sed duæ entitates quæ realiter, & essentialiter ex vi propriæ constitutionis maxime differunt, distinguuntur, & disconveniunt, sunt concausæ, ut resulet relatio disconvenientiæ, & diversitatis inter illas: sicut entitas præcisa hominis, v. g. & equi, quia ex vi proprii conceptus quidditati distinguuntur essentialiter, disconveniunt, & diversificantur inter se, sunt concausæ ad invicem, ut resulet inter illos relatio disconvenientiæ, & diversitatis, & sic in homine posito equo ratione differentie essentialis, quam habet cum illo resultat in homine relatio disconvenientiæ, & diversitatis ad equum, ita ut equus sit concausa cum homine, ut resulet in homine talis relatio

disconvenientiæ; ergo relatio identitatis, quæ est in substantia Pauli, erit concausa cum entitate absoluta Petri, ut resultet in Petro relatio disconvenientiæ, & diversitatis ad identitatem formaliter, quia ad talem disconvenientiam quatenus est disconvenientia cum identitate, seu cum relatione identitatis formaliter non potest esse concausa cum entitate absoluta Petri, nisi relatio identitatis quatenus talis formaliter, licet aliarum relationum, etiam diversitatis, & disconvenientiæ possint aliæ res esse concausæ cum entitate Petri, & ratio est, quia relatio diversitatis ad identitatem solum specificatur ab identitate, & solum tendit ad illam, ac per consequens solum petit pro concausa terminativa identitatem, ut v. g. relatio differentie, quæ datur in homine respectu equi solum petit pro concausa sui cum homine equum, & non aliud, ut ex terminis patet; nam si est relatio hominis ad equum quas concausas potest petere nisi hominem, & equum: ergo si entitas absoluta Petri, quatenus absoluta disconvenit formaliter cum identitate formali ex eo quod quatenus talis sit formaliter relatio, quod non habet ex se entitas Petri quatenus absoluta; sine dubitatione entitas absoluta Petri dicit relationem diversitatis, & disconvenientiæ ad identitatem illam formaliter quatenus relatio est: ergo identitas illa, quatenus relatio formaliter, erit concausa cum entitate absoluta Petri ut resultet relatio disconvenientiæ ad ipsam in entitate absoluta Petri.

SVBSECTIO III.

Quartum argumentum principale ponitur.

⁵² **O** Varro argumentor principaliter: illud est terminus formalis relationis oppositæ, quod est fundamentum alterius oppositæ relationis: sed relatio paternitatis est fundamentum relationis convenientiæ, aut identitatis respectu alterius paternitatis in sententia adversariorum qui dicunt, vnam relationem fundari in alia: ergo relatio paternitatis, v. g. A, est terminus formalis relationis convenientiæ, aut similitudinis fundatæ in altera paternitate, v. g. B. Maior est principium apud contrarios, & ideo asserunt in filio terminum formalem relationis paternitatis non esse ipsam filiationem; sed potius esse genitum filij, quia tale esse genitum est fundamentum relationis filiationis oppositæ paternitati: sicut è contra terminus formalis filiationis non est Pater, ut Pater formalissime; sed potius generans, ut generans; hoc est ipsa substantia Patris generantis, exigendo, aut petendo pro ratione fundandi ipsam generationem, quia substantia generantis est fundamentum relationis oppositæ filiationi: ergo fundamentum relationis oppositæ illi, quæ est in altero fundamento est terminus formalis relationis oppositæ existentis in altero fundamento.

⁵³ Minor est certa supposita illa sententia; quia sicut vna paternitas est similis alteri paternitati, & convenit cum illa in esse relationis paternitatis, ita fundat, seu est fundamentum relationis convenientiæ, & similitudinis oppositæ alteri relationi similitudinis fundatæ etiam in altera paternitate; ut v. g. Petrus quatenus convenit cum

Ioanne in esse hominis est fundamentum relationis convenientiæ oppositæ quidem alteri relationi similitudinis, aut convenientiæ, quæ resultat in Ioanne respectu Petri: ergo

Consequentia recte infertur ex maiori, & minori: ergo supposito quod vna relatio possit fundare aliam, quod adversarij passim docent, & concedunt; ex vi huius syllogismi evidenter demonstratur vnam relationem formaliter posse esse terminum alterius.

Dices, relationem paternitatis in illo casu non se habere formaliter ut relationem sed tantum materialiter.

Sed contra, in primis hanc solutionem impugnant omnia ea argumenta quibus vñ sumus ad labefaciendam similem solutionem datam supra subsect. i. huius sectionis.

Secundo contra, quia paternitas in tantum est fundamentum similitudinis cum altera paternitate, in quantum est paternitas formaliter: sed paternitas in quantum paternitas formaliter est formalis respectus, & relatio generantis ad genitum: ergo paternitas in quantum relatio formalis, seu formaliter respectus est fundamentum similitudinis ad alteram paternitatem: ergo quando fundat talem relationem, non se habet materialiter, sed potius formaliter ut relatio. Maior sic probatur, in tantum paternitas est fundamentum similitudinis ad aliam paternitatem, in quantum conveniunt illæ duæ paternitates, & participant vnam, & eandem rationem formalem specificam referendi generantem ad genitum, adque illum ad hunc referunt; sed illæ duæ paternitates non possunt convenire in tali munere, nec participare eandem rationem formalem referendi generantem ad genitum, nec actu illum ad hunc referre, nisi in quantum paternitates sunt formaliter: ergo in tantum paternitas est fundamentum relationis similitudinis ad aliam paternitatem, in quantum est paternitas formaliter.

Maior sic probatur, in tantum v. g. duo singulares homines sunt fundamenta relationum identitatis, & similitudinis essentialis inter se in quantum participant, & conveniunt in eadem ratione essentiali, & formali hominis, & in tantum duo alba sunt fundamenta relationum similitudinis inter se in quantum conveniunt in esse albi, & participant vnam, & eandem formalem rationem specificam albedinis, & ratio à priori evidens est, quia ratio ad æquata fundandi relationem primi generis est unitas fundamentalis duorum, quæ nihil aliud est, quam convenientia ipsorum in aliqua ratione formali; sed paternitates illæ non minus fundant relationes convenientiæ, & similitudinis inter se in ratione paternitatis, quam Petrus, & Paulus in ratione hominis, & duo alba in ratione albi: ergo tales paternitates sunt fundamentum illarum relationum primi generis, utpote similitudinis, & convenientiæ, quatenus habent unitatem fundamentalem in esse paternitatis, quod non est aliud, quam habere convenientiam formalem aut convenire formaliter in esse paternitatis, & in quantum habent illam fundare tales relationes paternitatis.

Minor illa sic probatur. Non possunt aliqua participare, & convenire in vna definitione essentiali, quin sint talis essentialitatis formaliter, v. g. impossibile est, quod duo individua, scilicet Petrus, & Paulus conveniant, & participant formaliter

Quaest. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 753

maliter definitionem hominis, quin sint formaliter homines, & formaliter se gerant, vt tales; sed dum dicitur paternitas: conveniunt formaliter, & participant eandem rationem formalem referendi generantem ad genitum, conveniunt formaliter in eadem definitione formali paternitatis, & participant illam: ergo non possunt convenire, nec participare eandem rationem formalem referendi generantem ad genitum, nisi in quantum paternitates sunt formaliter, gerendo se formaliter vt tales.

60. Minor illa est manifesta, quia species formaliter alicuius generis, formaliter & non materialiter habet rationem generis, quia rationem generis continet species ex vi suae definitionis formalis, quae formaliter continet genericam rationem, & ideo homo quatenus homo formaliter est animal; sed paternitates sunt species relationis vt sic, quae est gens ad illas: ergo si se habent formaliter vt paternitates, formaliter & non materialiter se habebunt vt relationes.

61. Vergetur amplius, & declaratur haec tota nostra ratio ex verbis ipsius Patris Suarez 2. tom. *met. disp. 47. de relatione, conclusio 2. ratione 3. ibi*: Tercio argumentor confirmando, & declarando illud principium, scilicet id, quod in vnoquoque extremo est ratio fundandi propriam relationem est ratio terminandi alteram correlationem, vt v. g. in Petro proximum fundamentum habendi in se relationem filiationis est tota substantia eius quatenus producta per tale generationem à Paulo; haec eadem est ratio, ob quam Petrus potest terminare relationem paternitatis pauli ad ipsum, & idem est in relationibus primi generis; nam albedo, quae in hoc albo est fundamentum similitudinis ad aliud ob unitatem formalem cum ipso, est etiam proxima ratio terminandi relationem similitudinis alterius ad ipsum.

Tunc sic, sed paternitas formaliter vt relatio est fundamentum similitudinis, aut identitatis quae resultat in alia paternitate: nam sicut ratio fundandi est illa, per quam convenienter redditur proxima causa, ob quam talis res habet relationem ad aliud, ita ratio terminandi est illa, per quam redditur proxima causa ob quam res est talis, vt ad ipsam altera terminetur, vel referri possit; & declaratur exemplo, nam sicut album aptum est ad fundandam relationem similitudinis, quia habet albedinem, & ipsa albedo est aptum fundamentum, quia habet talem unitatem formalem, ita etiam idem album est aptum ad terminandam relationem alterius, quia habet albedinem eiusdem rationis, vel unitatis cum albedine alterius, in quantum albedo est, quia in quantum albedo est segregativa visus formaliter, est similis alteri entitati segregativae visus; sic similiter paternitas, vt paternitas, & vt est formaliter ratio referendi patris ad filium, convenit & est similis cum alia paternitate, quia ambae quatenus paternitates formaliter conveniunt in ratione referendi generantem ad genitum; nam sicut paternitas petri formaliter refert petrum generantem ad Ioannem genitum, ita paternitas pauli refert paulum generantem ad Didacum genitum: ergo tales paternitates vt sunt rationes formaliter referendi, & vt relationes formaliter conveniunt: ergo fundant relationem convenientiam, quatenus relationes sunt formaliter, ita vt paternitas petri formaliter quatenus refert petrum ad genitum, fundat relationem similitudinis ad paternitatem pauli.

li: ergo paternitas petri, quatenus paternitas, & quatenus ratio referendi, ac proinde quatenus relatio formaliter erit terminus relationis identitatis, seu similitudinis, quae fundatur in altera paternitate; nam sicut paternitas vt talis est proxima causa, quare in ipsa resultat relatio identitatis ad alteram, sic est proxima causa, quare ad ipsam altera paternitas referatur relatione identitatis, & similitudinis, & ratio evidens est; quia in tantum paternitas habet relationem identitatis ad alteram, in quantum est eiusdem speciei cum illa, & in tantum est eiusdem speciei cum ipsa, in quantum est formaliter ratio referendi generantem ad genitum vt ipsa: ergo in tantum etiam terminat relationem identitatis alterius paternitatis, in quantum est eiusdem speciei, quia quae sunt eadem in specie, fundant, & terminant tales relationes; sed paternitas in quantum talis, & vt est ratio formaliter referendi generantem ad genitum, est eiusdem speciei, & essentiae cum altera relatione, & ratione formali referendi generantem ad genitum: ergo paternitas formaliter vt ratio referendi, & quatenus est relatio formaliter, terminat relationem identitatis alterius paternitatis ad ipsam.

Solum enim restat vt vndeque sit firma haec nostra demonstratio, quod probemus suppositum illud, cui innititur vis nostra argumentationis, videlicet, in sententia adversariorum esse certum vnam relationem posse fundari in alia, quod probo ex verbis ipsius P. Suarez in *met. tom. 2. disp. 47. sect. 1. m. 8.* quibus non solum docet, vnam relationem fundari in alia vt similitudinem in paternitate, de qua loquimur: sed etiam probat efficaciter in hunc modum, verum tamen haec sententia non videtur posse in univsum substineri: nam vt forma quoad aliquam denominationem suscipiendam per seipsam sufficiens sit, vel sicut aiunt, vt se habeat vt quo, & vt quod, necesse est quod illa denominatio sit eiusdem rationis cum tali forma, & intrinseca, & inseparabilis ab ipsa vt patet in actione, quae seipsa fit, quia ratio actionis est vt fiat, cum per eam fit aliquid, & in quantitate, quae seipsa est quanta intrinsece; at vero si vna relatio refertur realiter ad aliam, saepe ille respectus est longe diversae rationis à propria ratione, & effectu formali talis relationis, & est illi extrinsecus, & accidentaliter: ergo non potest illa relatio per seipsam ita referri, sed per aliam relationem. probatur minor, quia formalis ratio, & effectus paternitatis est refertur ad filium, cum vero ipsa dicitur similis alteri paternitati, si ad illam refertur realiter, ille est effectus formalis valde diversae rationis, cum tendat ad terminum diversae rationis, & habeat rationem fundandi diversae etiam rationis. Rursus haec denominatio similis est accidentaria paternitati, nam si in mundo non esset alia paternitas, non denominaretur similis, nec referretur illo modo: ergo quando sic refertur, non per seipsam sed per aliam relationem refertur; postea autem respondet obiectioni sic: nam quod quidam aiunt, relationem esse minutissimam entitatem, & ideo non posse fundare aliam in re distinctam non satisfacit, tum quia etiam relatio quae fundatur, est minutissima entitatis, tum etiam, quia iam supponitur prima relatio fundata in absoluto; & ideo mirum non est, quod possit fundare aliam proportionatam, sicut etiam motus, vel tempus est satis diminuta entitatis, & tamen potest fundare aliam, & concludit

concludit postea his verbis in medio §. seu numeri 11. non video quomodo possit consequenter negari, quin una relatio possit per aliam referri, & ita aliam in se fundare; sic ille, & data opera num. 12. & 13. solvit argumenta, quibus adversarij vtuntur, ad probandum non posse vnam relationem fundari in alia.

63 Ecce quomodo evidenter probatum manet suppositum illud, esse certum in sententia adversariorum: ergo firma manet nostra demonstratio.

64 Quod amplius vgetur, quia una ratio formaliter referendi, & quatenus talis, est relatio formaliter, & vt sic exercet formalissimam rationem relationis, sicut intelligitur actualiter est formalis ratio percipiendi, & quatenus percipit, formaliter exercet munus intelligendi, & gerit rationem formalissimam, & non materiale intellectionis: ergo dum relatio est ratio referendi fundamentum ad terminum formalissime se gerit vt relatio, quia formalissime exercet definitionem propriam, quæ non potest materialiter, sed potius formalissime convenire illi: atqui una ratio referendi, quatenus talis non est infinita, & increata; sed potius est finita, & limitata: ergo non repugnat illi habere aliam similem rationem referendi formalissime, quæ conveniat cum ea in ratione formali referendi; sed id quod est simile alteri, est simile per similitudinem formalem, quam fundat in se: ergo una ratio referendi formaliter, & quatenus relatio formaliter potest fundare relationem ad alteram concedis.

65 Tunc sic, per te id quod est fundamentum relationis oppositæ relationi fundatæ in altero fundamento est formalis terminus, & non materialis relationis oppositæ fundatæ in tali fundamento; sed vt nuper probatum est, & concedis, una relatio formaliter quatenus relatio, hoc est in quantum est ratio referendi formalissime, fundat relationem similitudinis oppositam alteri relationi similitudinis, quæ est in altera relatione, seu fundamento: ergo manifeste, & evidenter sequitur, vnam relationem quatenus formaliter relatio est, & quatenus ratio referendi formalissime, esse terminum formalem, & non materiale relationis similitudinis oppositæ, fundatæ in altera relatione.

SVBSECTIO IV.

Quintum argumentum principale ponitur.

66 Omnis paternitas habet duplicem oppositionem, vnam ad genitum in quantum genitum, alteram ad filiationem formalissimam: prima vocatur terminativa, secunda relativa; sed vnum oppositum formalissime respicit alterum oppositum, & alterum oppositum terminat formalissime relationem oppositionis alterius oppositi: ergo filio, quæ est opposita relative paternitati, respicitur à paternitate formaliter, & paternitas à filiatione relatione oppositionis, ac proinde paternitas formalissime terminat relationem oppositionis fundatam in filiatione, & contra filio relationem oppositionis fundatam in paternitate; sed filio in quantum filio est relatio formalis: ergo relatio formalis est terminus alterius relationis.

Vbi adverte, me aliter formare hoc argumentum ac formabat suum de oppositione. R. Kuvius: nam ille aiebat paternitatem per se ipsam, quia opposita est ex vi suæ essentiae filiationi respicere filiationem, & non genitum, & ideo negat filiationem terminari ad absolutum: ego autem dico filiationem non esse formaliter per se ipsam oppositam actualiter, & quasi contrariam, sed potius esse oppositam formaliter paternitati, non ex vi alicuius prædicati essentialis, sed potius ex vi relationis accidentaliter superadditæ ex natura rei distinctæ ab ipsa filiatione, quæ per potentiam Dei absolutam potest tolli à filiatione, adhuc existente paternitate, & sic consequenter assero per se ipsam referri ad genitum in quantum genitum, & per oppositionem formalem sibi superadditam ad paternitatem, ita vt paternitas licet non terminet filiationem, terminet tamen relationem oppositionis; quare terminus filiationis est generans, terminus oppositionis formalis in filiatione fundatæ est Pater vt Pater, & quatenus relativus.

Maiores prima, & præcipua est sententia P. Suarez in met. tom. 2. disp. 47. sect. 16. num. 39. vbi sic ait: tandem ex ijs, quæ in hac sectione diximus, intelligere licet in quo consistat, & qualis sit propria oppositio relativa; potest autem intelligi hæc oppositio, aut inter relationem, & terminum eius, aut inter relationem vnam vnius extremi, & alteram correspondentem illi in alio extremo, seu inter vnum relativum, & correlativum eius, prior oppositio est generalis, omnibus relationibus etiam non mutuis, vt constat ex dictis, & ideo formalissime convenit relationi vt sic; consistit autem in hoc quod relativum vt sic, & terminus habent inter se talem habitudinem, & condiciones ita distantes, vt necessario requirant inter se distinctionem, & paulo post, inter relativa autem realia, & mutua, ac relationes ipsas intercedit relativa oppositio, quæ non consistit in hoc, quod una respiciat aliam vt terminum; sed in hoc, &c. ex quo talem inter se habent repugnantiam, vt non possint ambæ simul relationes eidem simul inesse, quia non potest vnum, & idem esse fundamentum, & terminus respectu eiusdem; dici vero potest relatio opponi suo immediato termino terminative; alteri vero relationi relative, & hæc posterior est quasi formalis oppositio: nam est inter proprias formas quatenus se mutuo excludunt ab eodem subiecto; quod significavit etiam D. Thomas quest. 7. de potentia, art. 8. ad quartum, sic ille: ergo in sententia P. Suarez paternitas est opposita relative formaliter filiationi quatenus est relatio.

Minor præcipua sic probatur, quia vnum oppositum, quatenus tale non est ad se, sed ad aliud, & in ordine ad aliud, quia omne oppositum est alteri oppositum, neque potest respectu sui solum concipi vt oppositum formaliter, alias idem sibi ipsi opponeretur quod est falsum, nam oppositione oppositum realiter distinguitur à suo opposito realiter, vt sæpe supra probatum manet; sed idem non potest distinguere à se ipso realiter: ergo omne non potest sibi ipsi opponi realiter: ergo omne in ordine ad aliud, est relativum: ergo omne oppositum est relativum respectu sui oppositi: sed omne relativum formaliter respicit id, ad quod est relativum: ergo de primo ad ultimum omne

Quæst. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 755

omne oppositum respicit alterum oppositum formaliter, quatenus tales; sed non potest vnum oppositum respici ab alio, quin tale oppositum quod respicitur, terminet relationem, seu respectum alterius quod respicit ipsum: ergo vnum oppositum respicit alterum, & alterum oppositum terminat formaliter relationem oppositionis alterius oppositi.

⁷⁰ Confirmatur, & declaratur, quia vnum diversum respicit relatione diversitatis alterum, & alterum diversum quod respicitur, terminat formaliter relationem diversitatis respicientis; sed oppositum est summe diversum, quia supra diversitatem addit repugnantiam: ergo respicit alterum oppositum relatione summe diversitatis, quæ est oppositio formalis, & oppositum quod respicitur, terminat relationem oppositionis formalis alterius oppositi, à quo respicitur. Declaratur exemplis, quia album est oppositum nigro, respicit formaliter nigrum relatione oppositionis, & nigrum quod respicitur tali relatione, & respectu ab albo, terminat formaliter relationem illam oppositionis, per quam respicitur ab albo, & idem est in calido, & frigido.

⁷¹ Sed paternitas per vos vere proprie, & formaliter est opposita filiationi: ergo respicit illam formaliter relatione oppositionis: ergo talis filiatio terminat relationem illam oppositionis, per quam respicitur à paternitate formaliter, quia impossibile est vt vnum respiciatur ab aliquo formaliter, & quod ipsum non terminet respectum respicientis formaliter, vt ex terminis patet; sed filiatio formaliter vt filiatio, & quatenus ratio referendi genitum ad generantem, respicitur à paternitate formaliter non per seipsam, sed per relationem oppositionis: ergo filiatio vt filiatio, & vt ratio referendi genitum ad generantem, ac proinde quatenus formaliter relatio terminat relationem oppositionis, per quam respicitur à paternitate: ergo filiatio, vt relatio formaliter est terminus relationis oppositionis paternitatis; minor illa sic probatur, quia filiatio in tantum respicitur à paternitate relatione oppositionis, in quantum formalissime filiatio relative opponitur paternitati; sed filiatio relative opponitur paternitati, in quantum filiatio, & paternitas sunt formalissime relationes, quia oppositio relativa, quatenus distincta à quacunque alia oppositione, non versatur nisi inter extrema quæ relationes sunt formaliter, sicut oppositio contraria vt distinguitur à quacunque alia, non versatur, nisi inter qualitates formaliter, & oppositio contradictoria non versatur, nisi inter affirmationem, & negationem formaliter: ergo filiatio respicitur à paternitate relatione oppositionis, quatenus relatio est formaliter.

⁷² Respondere videretur P. Suarez oppositionem paternitatis non distingui ab ipsis paternitatibus, sed includi separabiliter in ipsis, quod his verbis asserit; nam quidam sunt respectus intime inclusi in ipsis relationibus, & inseparabiles ab ipsis secundum proprias rationes earum, alij vero sunt accidentarij; exemplum priorum sit in paternitate quæ hoc ipso, quod refert patrem ad filium, includit intrinsece, & inseparabiliter oppositionem cum filiatione, & consequenter etiam distinctionem; est enim distinctio veluti quid superius inclusum in oppositione: oppositio autem est quid inclusum in correlatione. Exemplum posterius relationum sit respectus vnus paternitatis.

R. P. Ildeph. de Peñañel, Theol. Schol. Tom. I.

tatis ad aliam in ratione similis, non est ita inclusus in propria ratione paternitatis, & alia paternitas est terminus accidentarius, & extrinsecus respectu alterius paternitatis; de prioribus ergo respectibus satis consentaneum est, quod Cætera nus ait, & si secundum omnes illos eadem relatio referatur, non tamen alia relatione, sed seipsa referri, cum in sua adæquata ratione omnes illos includat.

Sed hæc verba non solvunt vim nostrorum argumentorum quoad præcipuum intentum, videlicet, quod paternitas opponatur filiationi, & respiciat illam formaliter, sed potius confirmant talem oppositionem, & respectum ad filiationem; siquidem illis verbis expresse docet P. Suarez, paternitatem, & filiationem opponi inter se formalissime; atqui oppositio formalis est respectus, & ordo, (quia non est conceptus absolutus, cum non sit ad se sed ad aliud, vt supra diximus); ergo paternitas quatenus opponitur filiationi, dicit ordinem formaliter ad filiationem, & referatur ad illam, quod etiam docet P. Suarez, vltimis illis verbis, & si secundum omnes illos eadem relatio referatur, non tamen alia relatione, sed seipsa: ergo filiatio formalissime quatenus talis respicitur à paternitate, quatenus paternitas est opposita illi, siue talis respectus distinguatur à paternitate, siue non: ergo filiatio formalissime terminat relationem oppositionis, per quam paternitas refertur ad ipsam, siue distinguatur siue non ab ipsa paternitate, quia de hoc præcipue non curamus in præfenti conclusione, (licet tali identitate supposita etiam difficultatem ingerit argumentum P. Ruvij) quia solum intendimus probare, vnam relationem terminare formaliter aliam, quod non tollit identitas paternitatis cum relatione oppositionis, quod patet manifeste exemplo divinarum relationum, nam quod paternitas divina sit idem cum oppositione relativa respectu filiationis divinæ non tollit, quin paternitas vere, & formaliter respiciat filiationem formaliter quatenus relatio est, ac proinde quod filiatio terminet formalissime sibi oppositam relationem paternitatis; sed secundum P. Suarez paternitas creata non desinit habere veram, & formalem oppositionem cum filiatione, & in sententia P. Suarez talis oppositio formalis non desinit esse relatio formaliter: ergo non desinit paternitas respicere formaliter quatenus opposita relative filiationem, vt filiatio, & relatio est, ac proinde non desinit filiatio vt relatio est respectum paternitatis ad ipsam identificatum cum ipsa paternitate: ergo etiam si paternitas non distinguatur à relatione oppositionis, filiatio quatenus relatio formaliter erit terminus relationis formaliter vt talis.

Solum enim adverto, hanc identitatem inter⁷⁴ oppositionem, & paternitatem videri opponi alteri opinioni, quam defendit P. Suarez contra Thomistas, vbi asserit, non posse eandem relationem ad duos distinctos terminos non solum specie, sed etiam numero differentes, ac proinde docet, multiplicatis terminis, debere multiplicari relationem: sed oppositio relativa, quæ est in parte habet pro termino formali filiationem, & paternitas habet pro termino esse genitum; atqui terminus absolutus, & respectivus terminus substantialis, & accidentalis, quales sunt relatio filiationis, & esse substantiale geniti, distinguuntur non solum quasi numerice, & individualiter, sed

Bbbbb sed

sed potius quasi specificæ, & genericæ: ergo oppositio relativa, & paternitas in Patre non sunt una, & eadem formalissime relatio, neque paternitas, quæ per se ipsam respicit genitum, poterit per se ipsam respicere filiationem: sed per aliam superadditam relationem, quæ oppositio formalis sit, si consequenter loquendum sit adversarijs.

Nec valet dicere in sententia P. Suarez relationem fundatam in alia non distingui ab illa à parte rei, non enim hoc valet dicere, quia etiam similitudo, quæ in una paternitate fundatur respectu alterius, identificate à parte rei cum paternitate ipsa secundum sententiam P. Suarez, & nihilominus ipse P. Suarez asserit, paternitatem non per se ipsam respicere aliam paternitatem, (quia per se non respicit paternitatem, sed genitum) sed per aliam relationem superadditam sibi, & in se fundatam, quæ similitudo, convenientia, seu identitas formalis dicitur, quia ad hunc modum loquendi sufficit aut distinctio virtualis à parte rei, quæ sumitur à distinctis terminis, aut distinctio formalis per intellectum, ut idem P. Suarez sæpe sæpius docet: ergo etiam si relatio fundata in paternitate, quæ oppositio formalis dicitur, sit idem cum ipsa paternitate, nihilominus non sufficiet talis identitas, ut dicat hic author, paternitatem quæ per se ipsam respicit genitum, iterum simul per se ipsam respicere filiationem: siquidem oppositio, & paternitas habent distinctionem, aut virtutalem à parte rei; aut formalem per intellectum, quia termini, quos respiciunt per se, scilicet esse genitum, & filiationem sunt distincti formaliter termini, & ratio est, quia hæc quæstio non dependet ab alia de distinctione fundamenti à relatione, siquidem talis identitas est materialis, & per accidens ad nostrum intentum: sicut quia identitas inter actionem, & passionem est materialis, & non formalis non potest dici agens formaliter constitui in esse agentis per passionem: sed potius per actionem distinguatur vel non distinguatur illa à passione, sicut è contra passum non constituitur in esse passi per actionem, sed potius per passionem: ergo idem dicendum in nostro casu.

75 Sed demus conceptum oppositionis formalis non esse relativum, ac proinde paternitatem ut oppositam non respicere formaliter filiationem: sed solum esse genitum, ac proinde filiationem non terminare formaliter respectum oppositionis, qui reperitur in paternitate.

76 Sed contra manifeste, & evidenter insurgo contra adversarios, quia non potest negari, quin conceptus differentis, diversus, & disconveniens formaliter sit formalissime relativus, & respectivus: nam Aristoteles, & omnes Doctores dividunt primum genus relationis in relationem æquiparantiam & disquiparantiam, similitudinis & dissimilitudinis, convenientiam & disconvenientiam, identitatis & differentiam; unde quia homo formaliter est differens, & disconveniens secundum rationalitatem ab equo, dicit relationem formalem disconvenientiam, & differentiam ad equum in quantum irrationalem; sicut è contra, quia homo est similis, & conveniens cum equo in esse animalis, dicit relationem convenientiam, & similitudinis ad illum, & ratio evidens à priori est, quam sæpe sæpius docuimus, videlicet quod dissimile, disconveniens, diffe-

rens, & diversum non sunt ad se, nec respectu sui ipsius (alias idem à se ipso realiter distingueretur, & sic idem esset, & non esset simul, quod est omnino impossibile) ac proinde non sunt absoluti conceptus: sed potius formalissime sunt ad aliud respectu alterius, & in ordine ad alterum formaliter, ita ut totum suum esse habeant in ordine ad aliud, ita ut nec esse, nec concipi possint sine alio. Unde si non esset equus alterius essentiam, & speciei ab homine, non posset homo esse dissimilis, disconveniens, & differens essentialiter ab equo formaliter, quapropter existente solo homine in mundo, & nullo existente equo, nullo modo potest dici, homo actu, & formaliter differat ab equo (licet differat fundamentaliter, seu potentialiter ab illo, quia potest existere equus à quo actu, & formaliter differat homo): ergo ex ijs omnibus evidenter colligitur, omne id, quod est diversum, differens, disconveniens, & dissimile formaliter ab altero esse respectivum formaliter dicereque formalem, & actualement relationem ad alterum, à quo differt, sed paternitas differt actualiter, & formaliter essentialiter, quatenus relatio est à filiatione, quia quatenus relatio est, est specie distincta ratio referendi à filiatione, quia paternitas, & filiationem non sunt eiusdem speciei, sicut sunt eiusdem speciei una paternitas, & alia hæc, & illa filiationem. Unde paternitas in esse relationis formaliter distinguitur specie, & essentialiter à filiatione; quod sic patet manifeste, quia relationes formalissime in ratione referendi distinguuntur specie, sicut substantiæ, & alie entitates, quatenus tales distinguuntur specie, quia non est maior ratio quare absoluta, ut absoluta distinguantur essentialiter, & differant specificæ, & rationes referendi formaliter, quæ ad distinctos formaliter terminos referuntur, non distinguuntur, & differant essentialiter, alias non darentur species distinctæ rationum referendi essentialiter distinctæ, & differentes, & per consequens neque genere differentes: ex quo primo sequeretur non dari prædicamentum relationis distinctum ab alijs prædicamentis, quod non potest dicere P. Suarez secundum propria principia, cum peculiare prædicamentum pro relationibus distinctum ab alijs ponat. Secundo sequetur, omnes relationes formaliter ut tales esse eiusdem speciei, quia quæ sunt, & non differunt specie, & essentialiter, nec maiori aliqua distinctione, sunt eiusdem speciei, ut videre est in Petro, & Paulo; sed hæc sunt absurda: ergo dicendum est sine dubitatione unam rationem referendi formaliter, & quatenus talis est, ac proinde quatenus est relatio formaliter, esse diversam, distinctam, & differentem essentialiter ab alia, quatenus formaliter relatio est: ergo formaliter respicit aliam relationem diversitatis, disconvenientiam, & differentiam: sicut, quia homo differt essentialiter ab equo, quatenus equus est formaliter irrationalis, respicit equum formaliter ut irrationalis est, & quia una actio distat, & differt essentialiter ab alia, quatenus actio est, respicit formaliter illam, quatenus actio est formaliter specie distincta à se: quatenus actio est formaliter specie distincta à se, sed una ratio referendi, & una relatio formaliter, v. g. paternitas differt essentialiter ab alia ratione referendi, v. g. filiatione, non materialiter ut relatio est: sed potius formalissime, quatenus talis; siquidem talis distinctio sumitur in ordine

Quæst. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 757.

terminos formaliter diversos, (quæ distinctio non est absolutum, sed relativum formaliter, quia solum distinctio relationum, & non absolutum est in ordine ad terminum, ut ex ipsis terminis patet) ergo una ratio referendi formaliter respicit aliam formaliter rationem referendi: ergo talis ratio referendi, quæ respicitur ab alia, terminat respectum alterius formaliter: ergo iam una ratio referendi, seu una relatio formaliter est terminus alterius relationis, v.g. filiatio ut filiatio quatenus est ratio referendi relationis ad generantem, ac proinde quatenus est relatio formaliter est terminus relationis disconvenientis, diversitatis, & differentis essentialis, per quam respicitur formaliter à paternitate.

SECTIO III.

Secunda nostra conclusio ponitur, & probatur.

⁷⁷ **S**ecunda conclusio: omnes relationes mutuae, ex eo præcisè quod mutuae sint, non terminantur ad respectivum formaliter; si quidem multae sunt relationes mutuae quæ immediate, & formaliter terminantur ad absolutum: hæc conclusio est plausibilior, & probabilior apud neotericos quoad utramque partem.

SVBSECTIO I.

Prima pars conclusionis efficaciter probatur.

⁷⁸ **S**i omnes relationes mutuae, quia mutuae sunt, & in quantum tales terminantur immediate ad respectivum; ratio mutui quatenus talis esset essentialis illis relationibus; sed non est essentialis ratio mutui in relationibus mutuis: ergo omnes relationes mutuae, quia mutuae sunt, non terminantur ad relativum.

⁷⁹ Maior probatur, quia si relationes mutuae in quantum tales terminantur ad respectivum, ratio mutui sumeretur in illis à termino formali illarum; sed omne quod in relatione sumitur à termino formali, est essentialis, & formale ipsi relationi: ergo ratio mutui esset essentialis, & formalis in relationibus mutuis: maior sic probatur; si relationes mutuae terminantur ad respectivum, ratio mutui sumeretur à relatione opposita (ideo enim una relatio dicitur mutua, quia ex parte termini correspondet illi altera relatio opposita); sed altera relatio opposita est terminus illius formaliter per vos, v.g. filiatio est terminus formalis paternitatis; ergo ratio mutui in relationibus à termino formali, & essentiali illarum sumitur. Minor sic probatur; omne quod sumitur ab specificante, seu specificativo essentialiter, & formaliter, & in ordine ad illud, est essentialis specificato; sed ratio mutui sumitur in relationibus à termino formali, & essentiali, qui est specificativus formalis, & essentialis relationis: ergo ratio mutui est formalis, & essentialis relationibus mutuis. Maior evidens est, ut videre licet in eo esse, quod sumunt, & accipiunt potentia, & habitus à suis obiectis formalibus, & in esse quod actiones sumunt à suis terminis formalibus, in quibus tale esse est formale, & essentialis, quia sumitur ab specificativis formalibus, & essentialibus: ergo esse, quod accipitur ab specificativo

R. P. Paph. de Penafiel Theol. Schol. Tom. I.

formali alicuius, est essentialis, & formale in specificato.

Minor prima, & præcipua sic probatur; si esse ⁸⁰ mutui esset essentialis relationi, quæ ex suo genere mutua est, sequeretur quod non posset dari talis relatio sine ratione mutui; sed datur relatio, quæ ex suo genere petit esse mutua sine ratione mutui: ergo ratio mutui non est de essentia relationis, quæ est mutua; minor probatur. Relatio maternitatis ex suo genere est mutua; sed hæc relatio maternitatis, v.g. in Virgine sanctissima datur sine ratione mutui, si quidem ex parte termini, v.g. ex parte Christi in sententia Thomistarum non correspondet alia relatio filiationis ad Virginem: ergo relatio, quæ de suo genere est mutua potest dari sine ratione mutui.

Dices, illam relationem maternitatis in Virgine esse mancā, & imperfectā, ex eo quod non resultet in Christo Domino relatio filiationis, ad quam referatur, ac proinde non habere in se rationem mutui.

Contra: ergo ratio mutui non est essentialis ⁸¹ illi relationi, quæ ex suo genere est mutua, ac proinde non erit de essentia illius perfectio mutui, per cuius carentiam, & absentiam redditur manca talis relatio, quia illud non est essentialis alicui, quod potest separari ab illo, cui convenit, ideo enim albedo nō est de essentia hominis, quia potest separari ab homine existente ipso, & manus, & pedes non sunt de essentia hominis, quia possunt separari ab homine, ita ut ratione talis separationis, & ratione absentiae pedum & manuum maneat homo mancus, & mutilus; & è contra ideo rationale est essentialis homini, quia nec realiter, nec ratione potest separari ab homine conservato homine, nec homo potest manere sub carentia rationalis, ita ut maneat mancus, & mutilus: sed ratio mutui separatur à relatione maternitatis, manente eadem relatione maternitatis, quæ ex suo genere mutua est, licet maneat manca, & mutila: ergo ratio, seu perfectio mutui, per cuius absentiam, & carentiam relatio maternitatis vere, & realiter existit, licet manca; non est essentialis relationi maternitatis, quæ ex suo genere debet esse mutua.

Dices, rationem mutui licet sit essentialis, im- ⁸² pedit tamen ne detur in relatione maternitatis, ac proinde separari ab illa ratione termini, seu relationis, quæ deficit in termino.

Contra primo: ergo relatio, quæ deficit ex parte termini non est terminus formalis huius relationis mutuae, aut maternitatis quæ est in Virgine vere, & realiter, ratione cuius formalissime, & actualiter est vere mater Christi Domini: hæc consequentia patet manifeste, quia nihil potest esse sine essentiali extrinseco constitutivo, ac proinde relatio prædicamentalis non potest esse adhuc divinitus sine formali termino suo: atqui maternitas formalis Virginis est vera, & formalis relatio prædicamentalis: ergo non potest esse sine suo termino formali; atqui per vos existit in B. Virgine sine relatione filiationis correspondente ipsi ex parte Christi Domini: ergo filiatio, seu relatio ex parte Christi Domini non est terminus formalis relationis maternitatis, ac proinde in relatione, quæ de suo genere est mutua ratio mutui, quæ sumitur à relatione opposita non erit illi essentialis.

Contra secundo, quia quicquid est essentialis ali- ⁸³ cui manente illo, cuius est essentialis, nullius ratio-

Bbbbb 2 ne